

Asia: VN/23102/2020

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käyttöoikeuksia koskevasta asetuluonnoksesta

Osa 1. Yleinen palaute asetuluonnoksesta

a. Onko asetuksessa esitetty käyttöoikeuksien perusteiden kokonaisuus selkeä ja ymmärrettävä?

Ei. Osio(t), joka ei ole selkeä ja ymmärrettävä: [Pykälät 3 ja 8.]

Perustelut, miksi ei ole ymmärrettävä

On epäselvää, mikä ammattiryhmä kuuluu mihinkin terveydenhuollon työtehtävään (pykälä 3). Esim. osastonsihteeri, kuuluuko tämä ammattiryhmä hoidon tuen työtehtäviin vai potilashallinnon tehtäviin. Jossain yksiköissä osastonsihteerit tekevät leikkausvalidointia. Joissain yksiköissä osastonsihteerit tarkistavat potilaan lääkityksiä, jonka perusteella varaavat leikkausaikoja.

Muutosehdotus em. osion parantamiseksi tai muu kommentti

Käyttöoikeuksista, työtehtävistä ja sallituista tiedoista on syytä muodostaa taulukko, jotta toteuttajat käytännössä hahmottavat, mitä pitäisi tehdä.

Terveydenhuollon työtehtäviä pitäisi myös avata hieman laajemmin.

b. Onko asetuksessa esitetty käyttöoikeuksien perusteet toteutettavissa käytössänne olevaan tietojärjestelmään?

En osaa sanoa

Muutosehdotus tai muu kommentti

Ei ole tiedossa, miten Apotti ja järjestelmätoimittaja Epic kykenevät toteuttamaan teknisen toteutuksen ehdotetuilla rajauksilla.

c. Onko asetuksessa esitetty käyttöoikeuksien perusteet riittävät kattavat, jotta niiden perusteella voidaan antaa käyttöoikeudet kaikille asiakastietoja käsitteleville henkilöille?

Ei. Osio, joka ei ole selkeä ja ymmärrettävä:

Perustelut, miksi ei ole ymmärrettävä

Pykälässä 8 sihteerit, tekstinkäsittelijät, vahtimestarit katso muutosehdotus alla. Pykälässä 7 apteekkihenkilökunta katso muutosehdotus alla. Pykälässä 20 ICT-tekni­sen henkilöstön oikeudet.

Muutosehdotus tai muu kommentti

Esimerkiksi toimenpideradiologia, jossa usein niin lää­kärillä kuin hoitajalle on tarvittaessa oltava mahdollisuus kaiken hoidollisen tiedon + historiatiedon tarkasteluun eikä pelkästään oman palvelukokonaisuutensa osalta, jää määrityksen ulkopuolelle. Samaten erityistyöntekijät, kuten psykologit ja sairaalassa olevat sosiaalityöntekijät ovat usein henkilöitä, joiden tulee kuulua ”laaja-alaiseen hoidolliseen työtehtävään”.

HUSilla on erityisiä työtehtäviä, joissa työntekijän on nähtävä usean eri organisaation tietoja. Esimerkiksi vahtimestarit, tekstinkäsittelijät, farmaseutit, yhteispäivystyksien (Haartman, Peijas) hoitohenkilökunta. ICT-tekni­sen tuen henkilöstöllä on tarve nähdä ammattihenkilöiden käyttöoikeustietoja toisiin organisaatioihin Apotti-järjestelmään liittyen.

d. Kuinka suuren osan työntekijöistä kohdalla käyttöoikeuksien laajuus muuttuu asetuksen myötä?

Ei voida vielä arvioida.

e. Miten asetusluonnoksen mukaiset käyttöoikeudet muuttaisivat ammattihenkilöiden työtä?

Terveystenhuollon sihteerit ovat moniosaajia ja usealla on taustallaan tervet­ydenhuollon tutkinto. Jos sihtee­reiltä viedään asetuksen myötä käyttöoikeudet pois mm. potilaskertomuksista, niin joihinkin kysymyksiin vastaaminen siirtyy seuraavalle henkilölle. Työtehtävien mukaisesti sihteerin ei tarvitse ottaa kantaa potilaskertomuksiin, mutta helpottaa muiden työtä, mikäli sihteeri voi katsoa esimerkiksi viimeisimmän vuodeosastojakson kotiutusvaiheen lääkelistan ja kertoa potilaalle, oliko lääke Calcichewia vai Calsium-Sandozia.

Mikäli rekisterirajat ylittävä tietojen näkyvyys otetaan mukaan sitä oikeutta tarvitseville ammattihenkilöille ja työtehtäville pysyvät ammattihenkilöiden kyseiset työtehtävät ennallaan.

a. kustannukset euroina

Taloudelliset vaikutukset riippuvat siitä miten rekisterirajat ylittävä tieto ja sen tarpeellisuus vaikuttavat ammattihenkilöiden työtehtävien suorittamiseen.

b. työmäärä (htkk)

-

c. muutosten toimeenpanon edellyttämä aika kuukausina

-

d. tietojärjestelmämuutokset

-

Jos kyllä, kerro tarkemmin minkälaisia muutoksia

-

Osa 2. Käyttöoikeudet terveydenhuollossa

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus kaikkiin asiakastietoihin?

- Muistiossa Terveydenhuollon palveluista (s.6): 1, 2, 3, 6, 7, 8, 11
- ed. mainitun lisäksi osin palveluissa 4 ja 5 riippuen työtehtävästä, esim. toimenpideradiologia.

Onko laaja-alainen työtehtävä tunnistettavissa pykälässä mainituissa palveluissa?

Työtehtäviksi jo luetelluista myös kättilö ja ensihoitaja.

Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?

Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia

- Työtehtävät ja tiedontarve vaihtelevat suuresti yksiköstä riippuen sekä sairaanhoitajilla että lääkäreillä. esim. päivystys vs. silmätaudit
- Somaattisen puolen sairaanhoitajalla ei ole päivystyksen ulkopuolella tarvetta psykiatrian puolen merkintöihin.

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

Muistiossa Terveydenhuollon palveluista (s.6): 4, 5, 10, 13.

Onko rajattu hoidollinen työtehtävä tunnistettavissa pykälässä mainituissa palveluissa?

- Mikäli työtehtävät vaativat, voidaanko rajatun hoidollisen käyttöoikeuden lisäksi antaa laajempia oikeuksia kohdennetusti?

Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?

Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

Onko hoidon tuen työtehtävä tunnistettavissa pykälässä mainituissa palveluissa?

Epäselväksi jää, kuuluuko esim. osastonsihteerin tai tekstinkäsittelijä hoidon tuen työtehtäviin vai potilashallinnon tehtäviin. Osastonsihteerin ja tekstinkäsittelijän on tarve päästä työtehtävien mukaan käyttämään potilastietoja.

Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja? Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

- Muistiossa Terveystieteiden palveluista (s.6): 13

Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja? Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia

-Apteekissa toimiville farmaseuteille ja proviisoreille mahdollisesti toimiva käyttäjäoikeus, mutta sairaalafarmaseuteille osastotoiminnassa pitäisi olla laajemmat oikeudet potilastietojen tarkasteluun, esimerkiksi riskitiedot, allergiat, diagnoosit.

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

- Muistiossa Terveystieteiden palveluista (s.6): 12
- Katso kohta 6. Epäselvää kuuluuko esim. osastonsihteerin tai tekstinkäsittelijä hoidon tuen työtehtäviin vai potilashallinnon tehtäviin.

Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja? Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia

Esim. osastonsihteerin työnkuva vaihtelee suuresti työskentely-yksikön mukaan. Sihteerit saattavat välittää tietoa potilaille tai viranomaisille, joten työtehtävä voi edellyttää tarvittaessa laajaa pääsyä potilastietoihin.

- Kuuluvatko tekstinkäsittelijät tähän ryhmään?
- Osastonsihteerin ja tekstinkäsittelijä ammattiryhmät voisi lisätä potilashallinnon tehtävien esimerkkeihin. Sihteerin ammattiryhmä voi käsittää hallinnollisesta sihteeristä, ylilääkärin sihteerin, osastonsihteerin ja Diagnostiikkakeskuksen potilasmerkintöjä kirjaavaan sihteerin.

Tulisiko opiskeluhuoltoon kuuluva terveydenhuolto (koulu- ja opiskeluterveydenhuolto ja opiskeluhuollon psykologipalvelut) olla oma palvelunsa asetuksen 3 §:ssä?

-

Mitä potilastietoja opiskeluhuollossa välttämättä tarvitaan?

-

Missä palveluissa ja työtehtävissä välttämättä tarvitaan opiskeluhuollon potilastietoja?

-

Osa 3. Käyttöoikeudet sosiaalihuollossa

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Mitä sosiaalihuollon asiakastietoja kuraattoripalvelussa välttämättä tarvitaan?

-

Missä palveluissa ja työtehtävissä välttämättä tarvitaan kuraattoripalvelun asiakastietoja?

-

Osa 4. Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon muissa tehtävissä

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13.

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

12.

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Missä palveluissa olisi välttämätöntä olla käyttöoikeus pykälän mukaisiin asiakastietoihin?

-

**Vastaako käyttöoikeuksien laajuus kyseisissä työtehtävissä välttämättä tarvittavia tietoja?
Jos ei, perustelut ja esitä parannusehdotuksia**

-

Osa 5. Muu palaute

Muita huomioita ja palautetta asetusluonnoksesta

Perustelumuistiossa teksti s. 5:

"Mikäli työtehtävät edellyttävät laajempaa kuin omaa ammattiryhmää, erikoisalaa tai palvelua koskevien potilaan tietojen hyödyntämistä, tiedonsaannin arvonmääritys tahtuu sellaisen toimihenkilön tai roolin toimesta, jolla on laajemmat hoidolliset työtehtävät tai tarvittavat tiedot, välitetään yhteistyössä sovittujen toimintaohjeiden mukaisesti. "

Mitä edellä mainittu käytännössä tarkoittaa? Onko teksti tulkittava niin, että jos henkilö, jolla on vähemmän käyttöoikeuksia tarvitsee laajemmin tietoa, niin hänen pitää pyytää ”ylempää” henkilöä toimittamaan tiedot? Vai sitä, että ylempi henkilö saa päättää alemman henkilön käyttöoikeuksista?

Yleisesti pohdimme, että osan tehtävien kohdalla on ihan järkevää ja mahdollistakin rajata tietojen katselumahdollisuutta (esim. sairaala-apteekin farmaseutti), mutta järjestelmän ei pitäisi estää sitä, etteikö ammattilainen voisi tarvittaessa nähdä tietoja. Eli olisi mahdollista laajempaankin tiedonkäyttöön brake-the-glass-toiminnolla.

Ensihoitopalvelu ei kuulu nyt arvioidussa kokonaisuudessa mihinkään määriteltyyn joukkoon. Heidän on ehdottomasti kuuluttava kategoriaan ”laaja-alaiset hoidolliset tehtävät”, sillä ensihoidossa vanhallakin minkä tahansa erikoisalan tiedolla voi olla merkitystä potilaan hoidossa erityisesti maaseudulla, jossa kuljetusmatkat ovat pitkät.

Rajatussa hoidollisessa työtehtävässä (tai missä tahansa hoidollisessa tehtävässä) pitäisi aina olla oikeus kaikkiin riskitietoihin.

Asetusluonnoksessa ei ole myöskään mainintaa tai erillistä rajausta psykiatrian ja genetiikan erikoisaloja tai seksuaalirikos-merkintöjä koskien.

Maksimow Anu
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri